

ΠΑΙΧΝΙΔΙΑ ΤΡΟΜΟΥ

Η ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΗ ΘΕΜΑΤΩΝ ΑΣΦΑΛΕΙΑΣ ΑΠΟ ΤΑ Μ.Μ.Ε.
ΣΤΟΥΣ ΧΕΙΜΕΡΙΝΟΥΣ ΟΛΥΜΠΙΑΚΟΥΣ ΑΓΩΝΕΣ ΤΟΥ 2002*

MICHAEL ATKINSON - KEVIN YOUNG

Η τρομοκρατία, η βία και η ανάγκη για ενισχυμένη ασφάλεια δεν αποτελούν νέα θέματα σε σχέση με τους Ολυμπιακούς Αγώνες. Ευρέως γνωστά περιστατικά, όπως η ομηρία και η δολοφονία Ισραηλινών αθλητών στους Αγώνες του Μονάχου το 1972 και η έκρηξη μιας βόμβας στους Αγώνες της Ατλάντα το 1996, πιθανότατα παραμένουν στην κοινή μνήμη, αλλά είναι γεγονός ότι οι σύγχρονοι Αγώνες έχουν γίνει τακτικοί στόχοι απειλών και πραγματικής βίας. Οι τρομοκρατικές επιθέσεις στις Ηνωμένες Πολιτείες στις 9 Σεπτεμβρίου του 2001, όμως, και οι επακόλουθες πολιτικοστρατιωτικές επιχειρήσεις ανά τον κόσμο, έχουν αυξήσει ουσιαστικά την ανάγκη για μέτρα ασφάλειας ενάντια στη βία και την τρομοκρατία σε αθλητικά γεγονότα υψηλού επιπέδου. Όντως, όταν οργανώθηκε το πρώτο κορυφαίο διεθνές αθλητικό γεγονός μετά την 9/11ου, οι Χειμερινοί Αγώνες του 2002 στην πόλη του Salt Lake, τα μέτρα ασφάλειας έφτασαν σε πρωτοφανή επίπεδα. Αυτό συμπεριλάμβανε τη δαπάνη ποσού που ξεπερνούσε τα 310 εκατομμύρια δολάρια για τη «διαφύλαξη» των Αγώνων – περίπου το ένα τέταρτο του προϋπολογισμού ολόκληρης της διοργάνωσης και το υψηλότερο ποσό που δαπανήθηκε ποτέ σε Ολυμπιακούς Αγώνες.

Κοινωνιολογικά, τέτοιες ανησυχίες για την ασφάλεια και οι σχετικές προετοιμασίες δεν λαμβάνουν χώρα στο κενό. Όπως συμβαίνει και με άλλες μορφές 'γνώσης' που σχετίζονται με τον αθλητισμό, η κατανόηση που έχουμε για τις απειλητικές περιστάσεις που περιβάλλουν τους Αγώνες και οι επακόλουθες αντιδράσεις αστυνομικής φύσεως, σπάνια είναι αθώες ή αδιαμεσολάβητες. Μάλλον αποτελούν το προϊόν τόσο της πληροφόρησης από πρώτο χέρι, που παρέχεται από ισχυρούς «πρωτογενείς φορείς ορισμού προβλημάτων» (π.χ. αυτόνομα άτομα και εμπλεκόμενες ομάδες ή θεσμούς υψηλής κοινωνικής, πολιτικής ή επαγγελματικής στάθμης) όσο και 'ειδήσεις' που αναδύονται με πιο έμμεσο τρόπο (και συνήθως λιγότερο αξιόπιστο)

* Τμήματα από άρθρο που δημοσιεύτηκε στο περιοδικό Olympika: The International Journal of Olympic Studies, τεύχος XI – 2002, σελ. 53-78.

Ο **Michael Atkinson**

διδάσκει στο Τμήμα Κοινωνιολογίας του Πανεπιστημίου Memorial του Newfoundland στον Καναδά και ο **Kevin Young**

διδάσκει στο Τμήμα Κοινωνιολογίας του Πανεπιστημίου Calgary του Καναδά.

μέσω 'δευτερογενών φορέων ορισμού προβλημάτων', όπως είναι τα M.M.E. Χρησιμοποιώντας ως πηγές τα M.M.E. των Ηνωμένων Πολιτειών, του Καναδά και του Ηνωμένου Βασιλείου και ακολουθώντας υποδείξεις που έλεγαν ότι κάποιες υπάρχουσες αναλύσεις/ορισμοί περί 'βίας σχετιζόμενης με τον αθλητισμό' χρειάζονται περαιτέρω ανάπτυξη, η παρούσα εργασία εξετάζει τις ερμηνείες και τις αντιδράσεις των M.M.E. σχετικά με ζητήματα ασφάλειας στους Αγώνες της πόλης του Salt Lake. Προσοχή δίνεται στον τρόπο με τον οποίο παρουσίασαν τα M.M.E. τις στρατηγικές και τις πρακτικές ασφάλειας που εφαρμόστηκαν στους Αγώνες, και στην κάλυψη τόσο των προβλεπόμενων όσο και των πραγματικών επεισοδίων σχετικών με την ασφάλεια που συνδέθηκαν με τους Αγώνες. Ιδιαίτερο ενδιαφέρον παρουσιάζουν οι τρόποι με τους οποίους διαμορφώθηκε λεκτικά η Ολυμπιακή ασφάλεια πριν, κατά τη διάρκεια και αμέσως μετά τους Αγώνες του Salt Lake. Υπογραμμίζουμε το σημείο επαφής μεταξύ τρόμου (και τρομοκρατίας), πολιτικών ιδεολογιών, M.M.E. και αθλητισμού που αναδύεται μέσα από τη διαλεκτική αυτή και διερευνούμε με ποιο τρόπο θέματα όπως η θυματοποίηση, ο πατριωτισμός και η εθνική ισχύς συναθροίζονται ως ένας τύπος 'κοινωνικού δράματος' επιλεγμένου από Δυτικά M.M.E. Πιο συγκεκριμένα, υποστηρίζουμε πως τμήμα των Δυτικών M.M.E., τόσο δικαιολογημένα όσο και καιροσκοπικά, πλαισίωσε και παρουσίασε τους Χειμερινούς Αγώνες του 2002 ως μια διεθνή αποκορύφωση όπου οι σχέσεις μεταξύ 'καθιερωμένων' και 'παρεισάκτων' ήταν καθαρά ορατές στον 'νέο πόλεμο κατά της τρομοκρατίας'. Εξετάζουμε πώς η διαδικασία της 'διαφύλαξης' των Αγώνων μετατράπηκε, επιδέξια κατασκευασμένη από τα M.M.E., σε μια συμβολική μεταφορά για τη μάχη της 'διασφάλισης' της Αμερικής και του υπόλοιπου 'ελεύθερου' κόσμου.

ΘΕΩΡΗΤΙΚΟ ΥΠΟΒΑΘΡΟ

Οι κοινωνιολόγοι έχουν παραδοσιακά περιορίσει την έρευνά τους σχετικά με τη βία στον αθλητισμό στις επιθετικές συμπεριφορές είτε των αθλητών είτε των θεατών. Η ανθούσα βιβλιογραφία για τη βία που σχετίζεται με τον αθλητισμό έχει εξετάσει αρκετές διαστάσεις του φαινομένου, όπως: οι βίαιες τάσεις των παικτών κατά τη διάρκεια αθλητικών αναμετρήσεων, οι προσβλητικές και καταπιεστικές δραστηριότητες παικτών, εκτός αγώνων, όπως καψώνια, σεξουαλικές παρενοχλήσεις και διαπροσωπικές συγκρούσεις, αλλά και μορφές κακής συμπεριφοράς φιλάθλων, συμπεριλαμβανομένου του χουλιγκανισμού στο ποδόσφαιρο και άλλων εκφάνσεων επιθετικής και απειλητικής συμπεριφοράς. Όπως υποστηρίζει ο Young,³ ωστόσο, με την αξιοσημείωτη εξαίρεση μερικών (αλλά όχι όλων) των ερευνών για τον χουλιγκανισμό στο ποδόσφαιρο, λίγοι κοινωνιολόγοι έχουν μελετήσει τους τρόπους με τους οποίους πραγματικές ή επαπειλούμενες πράξεις βίας μπορούν να συσχετισθούν με αθλητικά γεγονότα και αθλητικές κουλτούρες χωρίς να παρακινούνται ευθέως

από τη δράση εντός του αγωνιστικού χώρου. Δηλαδή, λίγοι έχουν διερευνήσει τους τρόπους με τους οποίους η βία ή απειλητικές πράξεις μπορεί να είναι κοινωνικά ενσωματωμένες ή συνδεδεμένες με την αθλητική διαδικασία για πιο σκοτεινούς λόγους. Ευλόγως, μπορεί κοινωνιολογικά και πρακτικά να είναι χρήσιμο να αναζητήσουμε ένα πιο πανοραμικό φάσμα της βίας που σχετίζεται με τον αθλητισμό και να εξακριβώσουμε πώς οι βίαιες πράξεις εντός της αθλητικής διαδικασίας μπορεί να διασυνδέονται με σκοπούς, ταυτότητες και συμπεριφορές σε άλλες κοινωνικές σφαίρες, συμπεριλαμβανομένου και του ποινικού φάσματος. Πράττοντας έτσι, ενδέχεται να αποκαλύψουμε πώς αθλητικά γεγονότα είναι συνυφασμένα με ευρύτερες κοινωνικές δομές, διαδικασίες και κοινωνικές μάχες καθώς επίσης και να αναγνωρίσουμε πώς μπορεί ο αθλητισμός να χρησιμοποιείται καταχρηστικά σε τέτοιες μάχες για πολιτικά και οικονομικά οφέλη.

Οι τρομοκρατικές πράξεις, ως ένα μόνο πιθανό εμπειρικό παράδειγμα – συχνά περιγραφόμενες ως βία που ασκείται από πολιτικές ομάδες εναντίον άοπλων πολιτών σε μια συγκεκριμένη κοινωνική περιοχή – σπάνια έχουν μελετηθεί παράλληλα με τις αθλητικές πρακτικές. Ενώ ο αθλητισμός μπορεί φαινομενικά να έχει ελάχιστες εννοιολογικές διασυνδέσεις με τρομοκρατικές πράξεις, δεν μπορούμε να αγνοήσουμε τους τρόπους με τους οποίους αθλητικά γεγονότα μπορεί να αποτελέσουν στόχους τρομοκρατίας ή/και πολιτικής βίας αφ' εαυτής και καθ' εαυτήν, ή τα πλαίσια μέσα στα οποία τρομοκρατικές συμπεριφορές κωδικοποιούνται με κοινωνικό νόημα. Για πολλούς λόγους, μεμονωμένοι τρομοκράτες ή τρομοκρατικές οργανώσεις μπορεί να βρίσκουν κατάλληλους στόχους στα πρόσωπα αθλητών που συμμετέχουν σε αγώνες, θεατών που παρακολουθούν τις διοργανώσεις ή επιλεγμένους εμπορικούς χορηγούς αθλητικών αναμετρήσεων. Ιδιαίτερος σε περιπτώσεις όπου οι αθλητικές αναμετρήσεις προσελκύουν αρκετά μεγάλο διεθνές κοινό, σε γεωγραφικό περίγυρο που είναι ήδη αναμειγμένος σε κάποια διαμάχη, ο αθλητισμός μπορεί να χρησιμοποιηθεί ως μέσο πολιτικής αντιπαράθεσης, και εφαρμογής και προπαγάνδης μορφών πολιτικής βίας εναντίον τρίτων. Σε αυτό το πλαίσιο, οι τρομοκρατικές ενέργειες μπορούν επίσης να αντιπαρατεθούν με το πνεύμα ή τις φιλοσοφίες που θεμελιώνουν τις αθλητικές διοργανώσεις – είτε πρόκειται περί 'αθών' φιλοσοφιών όπως οι πολιτικές ελευθερίες ή τα ανθρώπινα δικαιώματα, είτε περί πιο σύνθετων σκοπών όπως η συγκρότηση εθνών, η εμπορευματοποίηση και το ηγεμονικό δίκαιο του ισχυρού – ως ένας τρόπος απεικόνισης βαθύτερων κοινωνικών συγκρούσεων μεταξύ των τρομοκρατών και των επιδιωκόμενων στόχων τους. Κατά έναν πολυσύνθετο τρόπο, αφού ο αθλητισμός συγκεντρώνει τεράστια προσοχή από τα M.M.E. ανά την υδρόγειο, τα διεθνή αθλητικά γεγονότα αποτελούν έξοχους στόχους για τρομοκρατία και πολιτική έγερσης αξιώσεων από και για τρομοκρατικές ομάδες.

Είναι λοιπόν σημαντικό ότι η κάλυψη από τα M.M.E.

μεγα-γεγονότων όπως οι Ολυμπιακοί, αντιπροσωπεύει ένα πεδίο έγερσης αξιώσεων για 'τρομοκρατικές' ή 'αντί-τρομοκρατικές' ιδεολογίες, αισθήματα και πρακτικές. Μετά τα γεγονότα της 11ης Σεπτεμβρίου του 2001 εμφανίστηκαν πολλές εικασίες από τα Μ.Μ.Ε. περί επικείμενων τρομοκρατικών επεισοδίων στους Χειμερινούς Αγώνες του Salt Lake. Αφού οι Αγώνες επρόκειτο να πραγματοποιηθούν μόλις πέντε μήνες μετά από αυτό που πολλά Μ.Μ.Ε. επονόμασαν «επίθεση στην Αμερική», αθλητικοί φορείς και παράγοντες των Μ.Μ.Ε. έσπευσαν να υποθέσουν πως οι Αγώνες θα μπορούσαν να είναι ένας δυνητικός τόπος μιας επόμενης επίθεσης. Ο Tulloch προσφυώς αναφέρεται στους Ολυμπιακούς ως ένα «μεγάλο εξοντωτικό τηλεοπτικό γεγονός». Δεδομένης της μαζικής πολιτισμικής γοητείας των Ολυμπιακών και της παγκόσμιας κάλυψης της διοργάνωσης, ισχυρίζεται ότι οι Αγώνες παρέχουν μια σκηνή για διεθνείς πολιτικές μορφές βίας. Επιπλέον, όσο τα Μ.Μ.Ε. υιοθετούν έναν ενεργητικό ρόλο στη συστηματική, μολονότι επιλεκτική, υπογράμμιση της ελκυστικότητας των Ολυμπιακών ως στόχου των τρομοκρατών, οι παραγωγοί των Μ.Μ.Ε. βοηθούν στη δημιουργία της ιδέας ότι οι Αγώνες αποτελούν ένα «θεμιτό» πλαίσιο βίας. Στο συγκεκριμένο πλαίσιο του Salt Lake, αναπτύχθηκαν ανησυχίες για την ικανότητα της Αμερικής να προστατεύσει τον εαυτό της και τους διεθνείς φιλοξενούμενούς της, και κάποιιοι, τόσο έξω όσο και μέσα από την αθλητική κοινότητα, απαιτούσαν την άμεση ακύρωση των Αγώνων. Ενώ ο αναδυόμενος λόγος των Μ.Μ.Ε. δικαιολογημένα εστίαζε το ενδιαφέρον στις απειλές κατά της ασφάλειας των αθλητών και των θεατών που δημιούργησε ο «νέος πόλεμος κατά της τρομοκρατίας», η προσοχή τους στρεφόταν συνάμα πολλαπλασιασμένη προς το νόημα των Αγώνων σε σχέση με τις αμερικάνικες ιδεολογίες, τους τρόπους ζωής, τη στρατιωτική ισχύ και τις εξωτερικές πολιτικές. Εν συντομία, η κάλυψη των Ολυμπιακών από τα Μ.Μ.Ε., η πιθανότητα βίας στη διοργάνωση και η αναγκαία ασφάλεια που χρειαζόταν για να προστατευθούν οι Αγώνες, παρακίνησε έναν παρατεταμένο διεθνή διάλογο για την τρομοκρατία, την αντί-τρομοκρατία και τα πολιτικά δικαιώματα, που προβλήθηκε εξ ολοκλήρου από τα δημοφιλή Μ.Μ.Ε.

Η κύρια αναλυτική ώθηση του παρόντος άρθρου είναι η κριτική θεωρία των μέσων, της οποίας ο ήδη γνωστός ακρογωνιαίος λίθος είναι ότι οι ειδήσεις, όπως το θέτει ο McDougall, «είναι κοινωνικά κατασκευασμένες». ⁴ Η είδηση δεν είναι εγγενής σε κάθε πράξη ή συμβάν, ούτε είναι κάτι που αναδύεται ανώνυμα ή 'φυσικά' από την κοινωνική ζωή, αλλά είναι έρμαιο σε έναν ιστό δημοσιογραφικών μηχανισμών και διαδικασιών, μέσω των οποίων υπόκειται σε μορφές τροποποίησης, διάθλασης και λογοκρισίας. Είναι ακριβώς σε αυτή τη διαδικασία που οι παράγοντες των ειδήσεων μπορούν να «καλύψουν, να επιλέξουν και να διαδώσουν ιστορίες για θέματα που προσδιορίζονται ως ενδιαφέροντα ή σημαντικά», και έτσι να κατευθύνουν τέτοιες ιστορίες με τρόπους συμβατούς με τους κανόνες και τους ιδεολογικούς σκο-

πούς του οργανισμού και της πηγής των ειδήσεων.

Πρωτοπόρος σε αυτή τη σχολή σκέψης ο Stuart Hall έδειξε, για παράδειγμα, πως οι απολογισμοί, οι απόψεις και τα κύρια άρθρα των εφημερίδων μπορεί να διατυπωθούν με ένα τέτοιο τρόπο, ώστε να εμφανίζονται ως αν να εκφράζουν ευρέως το κοινό, ή, όπως έχει δηλώσει ο Graham Knight, «τη φυσική άποψη για το σύνολο μιας κοινωνίας». ⁵ Αυτή η μέθοδος, γνωστή ως «υιοθέτηση της δημόσιας φωνής» (taking the public voice) ⁶ προϋποθέτει έναν αριθμό κάποιων συχνά δυσδιάκριτων δημοσιογραφικών μηχανισμών. Για παράδειγμα, ο Hall και οι συνεργάτες του καταδεικνύουν πως χρησιμοποιώντας προσεκτικά φράσεις όπως «πιστεύουμε...», «το κοινό θέλει...», ή «ως έθνος αισθανόμαστε...», δίνεται στον αναγνώστη η εντύπωση ότι η παρουσιαζόμενη ανάλυση είναι ακριβής και ουσιώδης, πιθανόν ακόμα και παρόμοια με τις δικές του/της σκέψεις σχετικά με το ζήτημα. Μια συνιστώσα αυτής της διαδικασίας είναι ότι το σύστημα παραγωγής ειδήσεων μπορεί να είναι εν μέρει υπεύθυνο για την εκτροπή της δημόσιας προσοχής προς τα συμπτώματα συμπεριφορών μάλλον παρά προς τα πρωταρχικά αίτια.

Εν συντομία, και όπως έχει παρατηρήσει ο Cohen, ⁷ τα Μ.Μ.Ε. μπορούν να συμμετέχουν και μερικές φορές να συμβάλλουν κεντρικά στη διαμόρφωση κοινωνικών 'γεγονότων', συμπεριλαμβανομένων των κοινωνικών προβλημάτων: «Τα Μ.Μ.Ε. έχουν επί μακρόν λειτουργήσει ως αυτόνομοι φορείς δημιουργίας ηθικής αγανάκτησης. Ακόμη και αν δεν εμπλέκονται συνειδητά σε ηθική εκστρατεία ή σκανδαλοθηρία, η κάλυψη και μόνο κοινωνικών γεγονότων μπορεί να επαρκεί για να γεννήσει ανησυχίες, αγωνία, αγανάκτηση ή πανικό». Για να διευκρινίσουμε τη σχέση της προαναφερθείσας θέσης με την παρούσα εργασία, η δημόσια αγωνία μπορεί να ενισχυθεί υπογραμμίζοντας διαλεκτικές με συγκεκριμένες ηθικές οδηγίες ή ρητορικά τεχνάσματα, όπως λόγου χάριν, με τη διατύπωση ερωτήσεων όπως «Πού θα σταματήσει αυτό;», «Ποιο θα είναι το επόμενο θύμα;», ή (σπαρακτικά, σε αναφορά με την '9η/11ου') «Μήπως οι δράστες караδοκούν στην κοινότητά σας;».

Ο Hall και οι συνεργάτες εστιάζουν σε δύο χαρακτηριστικά τα οποία γενικά συνιστούν 'θεμελιώδη' ή βαρυσήμαντη ειδησεογραφική αξία. Πρώτον, τα Μ.Μ.Ε. τείνουν να υπερβάλλουν το συνηθισμένο, να το καθιστούν με κάποιον τρόπο δραματικό, σοκαριστικό, τραγικό ή αφάνταστο. Δεύτερον, αν αυτή η ασυνήθιστη διάσταση ενός θέματος ή συμβάντος μπορεί να συνδυαστεί με το στοιχείο του απροσδόκητου και να ενισχυθεί περαιτέρω με αρνητικές συνέπειες, τότε είναι πιθανό ότι το θέμα θα περιέχει σημαντική 'ειδησεογραφική δυναμική'. Είναι σαφές ότι αυτό δεν αποτελεί κάποιο ευθύγραμμο πρότυπο, αλλά ποικίλλει ανάλογα με τις συμβατικές πρακτικές και την οργάνωση των διάφορων Μ.Μ.Ε., όπως έχει εμπειρικά δείξει ο Young στις έρευνές του για τις ταραχές στο Στάδιο Heysel το 1985, καθώς επίσης και την αντιμετώπιση της επιθετικότητας στο ποδόσφαιρο και το χόκεϊ στον καναδικό τύπο.

Συμβάντα ή θέματα όπως δολοφονίες, σεισμοί και ανθρώπινες τραγωδίες βρίσκονται, κατά τα φαινόμενα, τόσο ψηλά στις κλίμακες του τι αξίζει να αποτελεί είδηση, ώστε να δικαιολογούν διακοπή των πιο ανιαρών, συνηθισμένων καθημερινότητων των Μ.Μ.Ε., μερικές φορές για μια παρατεταμένη περίοδο. Επαπειλούμενες ή πραγματικές τρομοκρατικές επιθέσεις εμπειρεύουν σαφώς όλα τα συστατικά για τέτοιες 'θεμελιώδεις' ειδήσεις.

Στην κοινωνιολογική βιβλιογραφία περί τρομοκρατίας, σημαντική προσοχή έχει στραφεί προς το ρόλο των Μ.Μ.Ε. σχετικά με την κάλυψη ή/και προώθηση αντιλήψεων 'υπέρ' ή 'κατά της τρομοκρατίας' διαμέσου μιας διαδικασίας που ο Goffman αποκαλεί «ευθυγράμμιση πλαισίου» (frame alignment).⁸ Η αφήγηση των Μ.Μ.Ε. συναρθρώνει 'πολιτισμικά προτιμητέες αναγνώσεις' της τρομοκρατίας και της τρομοκρατικής βίας, αντί να κατασκευάζει αντικειμενικά την πολιτική βία. Όπως προτείνουν ο Dobkin και ο Steuter,⁹ οι δημοσιογράφοι και το προσωπικό των Μ.Μ.Ε. συχνά λειτουργούν ως 'κρατικοί ιδεολογικοί μηχανισμοί'¹⁰ του κυρίαρχου μπλοκ εξουσίας, περιγράφοντας τα άτομα που εμπλέκονται σε ορισμένα συμβάντα τρομοκρατικής βίας ως είτε ανταγωνιστές είτε θύματα. Για παράδειγμα, η ανάλυση των Lenart και Targ¹¹ για τις κατασκευές των τρομοκρατικών πράξεων από τα Μ.Μ.Ε. υποδεικνύει ότι τα κυρίαρχα 'πλαίσια των Μ.Μ.Ε.' περιγράφουν τους Δυτικούς συχνότερα ως θύματα τρομοκρατίας παρά ως δράστες – υπογραμμίζοντας την ανάγκη να προφυλαχθεί ο 'ελεύθερος κόσμος' από τους τρομοκράτες, να προστατεύσει ο απελευθερωμένος τον καταπιεσμένο, καθώς επίσης και τις πολιτισμικές λογικές που αιτιολογούν γιατί ανατίθεται σε κυβερνήσεις και στρατιωτικούς να αποφαίνονται για πράξεις τρομοκρατίας.

Η έρευνα του Lyengar για το λόγο των Μ.Μ.Ε. σχετικά με την τρομοκρατία αναδεικνύει επίσης τους τρόπους με τους οποίους η τρομοκρατία συνήθως ορίζεται ως αντιδημοκρατική δραστηριότητα.¹² Με την προσεκτική επιλογή και παρουσίαση συγκεκριμένων 'επεισοδίων' τρομοκρατίας στα δυτικά ακροατήρια, η περιγραφή των τρομοκρατικών δραστηριοτήτων από τα Μ.Μ.Ε. τις ερμηνεύει ως θεμελιωδώς αντίθετες προς τις φιλοσοφίες των δικαιωμάτων, των ελευθεριών και της οικονομικής ανάπτυξης που υποστηρίζονται από χώρες όπως οι Ηνωμένες Πολιτείες και η Μεγάλη Βρετανία. Σύμφωνα με μια διαπίστωση, που υποστηρίζεται από τους Simmons και Lowry, τέτοιες τρομοκρατικές πράξεις ορίζονται ως 'παράλογες' ή 'άσκοπες'. Επί πλέον, διατυπώνονται ως ύβρεις απέναντι στις αξίες των ειρηνόφιλων και των φιλελεύθερων δημοκρατικών λαών. Οι βίαιες επιθέσεις στα δυτικά έθνη λοιπόν, δεν γίνονται αντιληπτές μόνο ως απειλές στη σωματική ακεραιότητα των ανθρώπων. Οι επιθέσεις και οι κουλτούρες που οι δράστες τους αντιπροσωπεύουν προσλαμβάνονται ως προκλήσεις προς τις κύριες ιδεολογίες της ζωής, της ελευθερίας και της αναζήτησης της ευτυχίας, οι οποίες στηρίζουν τέτοιους τρόπους ζωής.

Κατά ένα σχετικό τρόπο, οι αναπαραστάσεις της τρο-

μοκρατίας από τα Μ.Μ.Ε., ιδιαιτέρως από το σκανδαλοθηρικό τύπο και τα ηλεκτρονικά μέσα, συνήθως ακολουθούν ένα πρότυπο το οποίο επιδιώκει να προκαλέσει συναισθηματικές αντιδράσεις στα ακροατήρια – κυρίως αισθήματα θυμού, εμπιστοσύνης, καχυποψίας, ευσυγκινησίας και φόβου. Μέσα από την έκθεση στα κυρίαρχα πλαίσια των Μ.Μ.Ε., τα οποία παρουσιάζονται ως αποκωδικοποιητές τρομοκρατικών πράξεων, άτομα εντός καθορισμένων κοινωνικών χώρων (όπως χώρες, πολιτείες ή περιφέρειες) ή μέλη συγκεκριμένων ομάδων (όπως πολιτικές, θρησκευτικές, εθνικές, ταξικές και ομάδες φύλων), ενθαρρύνονται να βιώσουν ελεγχόμενες συναισθηματικές αντιδράσεις προς την τρομοκρατία, προς τη βία που ασκείται από 'παρείσακτους' οι οποίοι επιθυμούν να τους κάνουν κακό. Εδώ, ο τόνος, το περιεχόμενο και το ύφος της ιστορίας που περιγράφεται, παίζουν σημαντικό ρόλο στους τρόπους με τους οποίους υποκινούνται τα συναισθήματα, καθώς επίσης και στο πώς οι άνθρωποι ερμηνεύουν πράξεις βίας ως 'τρομοκρατία'. Με αυτή την έννοια ο Kamalipour σχολιάζει πως τα Μ.Μ.Ε. συχνά βασίζονται σε ανθεκτικά πολιτισμικά στερεότυπα ή εχθρότητες απέναντι στους επίφοβους 'Άλλους', τους οποίους παρουσιάζουν ως τρομοκράτες, επιτείνοντας έτσι τη ρετσινιά του «Άλλοτρίου» που τους έχει αποδοθεί εντός συγκεκριμένων πλαισίων.¹³ Εκφράζονται κανονιστικά, ισχυρισμοί σχετικά με την απειλή που ασκείται από τρομοκράτες προς ένα συλλογικό τρόπο ζωής, έτσι ώστε να προκληθούν αισθήματα ομοψυχίας και αμυντικής στάσης μεταξύ αμοιβαία αναγνωριζόμενων στόχων – συχνά υποκινώντας συνακόλουθα αισθήματα σοβινισμού και ξενοφοβίας.

Με δεδομένα τα πιθανά αποτελέσματα τέτοιων δημοσιογραφικών παραδόσεων και υφών, η επίδραση των Μ.Μ.Ε. στη γνώση και τη διαμόρφωση της κοινής γνώμης για περιστατικά ασφάλειας στους Χειμερινούς Ολυμπιακούς Αγώνες της πόλης του Salt Lake, δικαιολογεί κριτική ανάλυση. Όπως έχουν δείξει κοινωνιολόγοι με περιπτωσιολογικές μελέτες για τον ποδοσφαιρικό χουλιγκανισμό, τις ταραχές του πλήθους και την βία μεταξύ των παικτών, οι οποίες πραγματοποιήθηκαν σε διάφορα εθνικά πλαίσια, τα Μ.Μ.Ε. παίζουν κεντρικό ρόλο στον καθορισμό του πώς προσλαμβάνεται και ερμηνεύεται η σχετιζόμενη με τον αθλητισμό βία. Αυτός ο ρόλος έχει φανερό ότι είναι περίπλοκος αφού μπορεί να συμβάλει στην ενίσχυση ή την αποδυνάμωση των φαινομένων που μελετούμε. Στην περίπτωση των Χειμερινών Ολυμπιακών του 2002, αναρωτηθήκαμε πώς τα δημοφιλή Μ.Μ.Ε. θα μπορούσαν να συνδέσουν τις πρόδηλες τρομοκρατικές απειλές εναντίον των Ηνωμένων Πολιτειών με τους Αγώνες, και να τις συναρθρώσουν λεκτικά ως μέρος του 'νέου πολέμου εναντίον της τρομοκρατίας'. Εφ' όσον τα Μ.Μ.Ε. είναι μια βασική κοινωνική πηγή για την ερμηνεία τρομοκρατικών ενεργειών, και τα αθλητικά γεγονότα όπως οι Ολυμπιακοί θεωρούνται ευρέως ελκυστικοί στόχοι (σε πραγματικό επίπεδο ή σε επίπεδο πρόσληψης) για την τρομοκρατία, εμείς πρέπει να προσπαθήσουμε να αποκαλύψουμε τα

μηνύματα σχετικά με την τρομοκρατία και τον αθλητισμό που εγκαθίστανται σε αυτά, και τους τρόπους με τους οποίους μια τέτοια δυνητική βία, σχετιζόμενη με τον αθλητισμό, κατανοείται σε αυτή τη σφαίρα.

Στη συνέχεια λοιπόν, μελετάμε επιλεκτικά δυτικά Μ.Μ.Ε. και τις σχετιζόμενες με την 'ασφάλεια' των Χειμερινών Αγώνων του Salt Lake εκδοχές τους, σαν μέσο διερεύνησης της τρομοκρατίας ως δυναμικού εννοιολογικού παραδείγματος επαπειλούμενης βίας σχετιζόμενης με τον αθλητισμό. Πιο συγκεκριμένα, εξετάζουμε προβλέψεις των Μ.Μ.Ε. για την ασφάλεια (και για τρομοκρατικά επεισόδια) πριν τους Χειμερινούς Αγώνες της πόλης του Salt Lake το 2002, θέματα για την τρομοκρατία όπως προβλήθηκαν σε ρεπορτάζ των Μ.Μ.Ε. για την ασφάλεια κατά τη διάρκεια των Αγώνων, τους τρόπους με τους οποίους πολιτικές ιδεολογίες διαπλέχθηκαν με τις περιγραφές της ασφάλειας των αγώνων από τα Μ.Μ.Ε., και τους λεκτικούς μηχανισμούς που χρησιμοποιήθηκαν στα ρεπορτάζ των Μ.Μ.Ε. για να διατυπώσουν τα θέματα ασφάλειας των Αγώνων, τόσο από άποψη τοπικού ενδιαφέροντος όσο και από άποψη μεγάλης πολιτικής σπουδαιότητας σε παγκόσμια κλίμακα. Έτσι διαγράφουμε τους τρόπους με τους οποίους οι διαλεκτικές των Μ.Μ.Ε. παρουσίασαν την ασφάλεια των Αγώνων, τις τρομοκρατικές απειλές ως πιεστική κατάσταση για τους αθλητές και τους θεατές. Επίσης, περιγράφουμε πώς τόνισαν τρία εξέχοντα πολιτισμικά πλαίσια για την κατανόηση της αμερικάνικης κοινωνίας σε μια στιγμή μεγάλης αβεβαιότητας: (1) οι *Ηνωμένες Πολιτείες ως έθνος με ισχύ, εξουσία και αποφασιστικότητα*, (2) οι *Ηνωμένες Πολιτείες ως θύμα τρομοκρατίας*, και (3) οι *Ηνωμένες Πολιτείες ως εχθρός των «ξένων» επιτιθέμενων*.

ΜΕΘΟΔΟΣ

Στοιχεία για αυτή την εργασία συλλέχθηκαν από διάφορες πηγές έντυπου και ηλεκτρονικού τύπου στις Ηνωμένες Πολιτείες, στον Καναδά και στο Ηνωμένο Βασίλειο, μεταξύ Ιουλίου 2001 και Απριλίου 2002. Κατά κύριο λόγο αναζητήσαμε περιγραφές θεμάτων ασφάλειας των Χειμερινών Αγώνων από τα Μ.Μ.Ε., ως μέσο διερεύνησης του αντίκτυπου που είχαν τα γεγονότα της 11ης Σεπτεμβρίου στις διαλεκτικές περί πιθανής βίας στους Αγώνες και, κυρίως, την απειλή για περαιτέρω τρομοκρατικές επιθέσεις. Αν και η διαδικασία δειγματοληψίας δεν καθοδηγούνταν από αυστηρά κριτήρια επιλογής (εκτός από το γεγονός ότι κάθε μία από τις περιγραφές των Μ.Μ.Ε. όφειλε να εξετάζει κάποια άποψη περί 'ασφάλειας' των Αγώνων), δόθηκε βάρος σε άρθρα εφημερίδων και περιοδικών ($n=76$), σε δημοσιεύσεις στο διαδίκτυο ($n=52$) και σε τηλεοπτικά προγράμματα ($n=18$) που ανέλυαν ζητήματα ασφάλειας των Χειμερινών Αγώνων της πόλης του Salt Lake. Γι' αυτό, η διαδικασία που ακολουθήθηκε σε αυτή τη μελέτη θα περιγραφόταν καλύτερα ως μια ενδεικτική, για λόγους ευκολίας, δειγματοληπτική προσέγγιση. Δεν ήταν αναπάντεχο ότι ο βασικός όγκος των ιστοριών για

ασφάλεια και τρομοκρατικές απειλές στους Αγώνες (76% του δείγματός μας) από τα Μ.Μ.Ε. που αντιπαραβάλαμε, προερχόταν από αμερικάνικες πηγές. Γι' αυτό δεν παρουσιάζουμε την 'ανάγνωση' των στοιχείων από την πλευρά μας ως μία αθροιστική αναπαράσταση των διαλεκτικών περί ασφάλειας και τρομοκρατίας στους Αγώνες.

Η πλειονότητα των εφημερίδων (95%) που επελέγησαν για να δημιουργηθεί το δείγμα ήταν καθημερινές εθνικές δημοσιεύσεις (όπως η *The Globe and Mail* στον Καναδά, η *USA Today* και οι *London Times*), και τα περιοδικά που συλλέχθηκαν ήταν εβδομαδιαίες, δεκαπενθήμερες, ή μηνιαίες εκδόσεις (όπως το *Sports Illustrated*, το *Time* και το *Maclean's*), και είχαν όλα δημοσιεύσει ειδικά ρεπορτάζ για την ασφάλεια των Αγώνων. Κεντρικό ενδιαφέρον δόθηκε επίσης και στους τρόπους με τους οποίους συγκεκριμένες στάσεις ή γνώμες σχετικά με την ασφάλεια/βία στους Αγώνες ευνοήθηκαν ή περιγράφηκαν στα ρεπορτάζ των Μ.Μ.Ε. Μελετήθηκαν επίσης τα δελτία ειδήσεων μεγάλων τηλεοπτικών καναλιών (όπως το NBC, το CBS και το ABC στις Η.Π.Α., το B.B.C. και το ITV στο Ηνωμένο Βασίλειο και των CBC και TSN στον Καναδά), καθώς επίσης και κάποια 'εξειδικευμένα' τηλεοπτικά προγράμματα ή αποσπάσματα προγραμμάτων, αφιερωμένα αποκλειστικά στην ασφάλεια των Χειμερινών Αγώνων, όπως το 'Extra' και το '60 Minutes' στις Η.Π.Α., το 'The Sports' Journal' ή το 'The Business of Sport' στον Καναδά. Για να συμπληρωθούν τα στοιχεία που προέκυψαν από αυτές τις πηγές, συλλέχθηκαν επίσης δελτία τύπου ($n=6$) από τον Λευκό Οίκο και άλλους Αμερικάνους, παράγοντες της κυβέρνησης, μαζί με πληροφορίες σχετικές με την ασφάλεια που μας παρείχε η Οργανωτική Επιτροπή της πόλης του Salt Lake, ώστε να καταστεί δυνατή μια εξέταση 'επίσημων' κρατικών θέσεων ή θέσεων ανώτερων στελεχών της επιτροπής, για την ασφάλεια των Χειμερινών Αγώνων.

Κάθε μία από τις πηγές των Μ.Μ.Ε. που χρησιμοποιήθηκαν στο δείγμα, αναλύθηκε κριτικά τόσο για λανθάνοντα όσο και για έκδηλα θέματα που σχετίζονταν με την ασφάλεια, τη βία και την τρομοκρατία. Μέσω μιας διαρκούς συγκριτικής μεθόδου ανάλυσης κειμένων/αφηγήσεων, χρησιμοποιώντας 'ανοιχτή' και 'αξονική κωδικοποίηση', κατηγοριοποιήσαμε αποσπάσματα από κάθε μία από τις σχετικές με την ασφάλεια ιστορίες, σε τρεις κύριες θεματικές κατηγορίες, οι οποίες αναδύθηκαν νωρίς στη φάση της ανάλυσης: (1) ιστορίες που υπογράμμιζαν την ικανότητα των Ηνωμένων Πολιτειών να προστατεύσουν το σύνολο των πολιτών τους, (2) ιστορίες που στοιχειοθετούν (πραγματική ή πιθανή) θυματοποίηση Αμερικάνων ή/και ξένων φιλοξενούμενων τους και (3) ιστορίες υποστήριξης της εκδοχής του 'νέου προσώπου' της παγκόσμιας τρομοκρατίας. Προκειμένου να διερευνήσουμε και να αναπτύξουμε στην ανάλυση κάθε μία από αυτές τις κατηγορίες που προέκυψαν, εξετάσαμε εγδεδεχώς τους λεκτικούς δεσμούς μεταξύ του αθλητισμού, της βίας και της τρομοκρατίας στους Αγώνες του Salt Lake.

Στις περισσότερες περιπτώσεις αισθανόμαστε ότι τα μηνύματα που κωδικοποιήθηκαν στα προαναφερθέντα θέματα ήταν σκόπιμα και σαφή, σύμφωνα με τα επιλεγθέντα αποσπάσματα των Μ.Μ.Ε. Ωστόσο, η αποκωδικοποίηση της υποκειμενικής ουσίας κάθε αποσπάσματος των Μ.Μ.Ε. που εξετάστηκε σε αυτή την εργασία (ή σε όποια άλλη), δεν είναι ποτέ μια αυτονόητη αποστολή και είναι πιθανό να έχουμε παραβλέψει άλλα κυρίαρχα θέματα στα δεδομένα μας. Αναγνωρίζουμε αυτούς τους σημαντικούς κινδύνους, αλλά σημειώνουμε πως η ποιτική αποτίμηση της διαλεκτικής που συμπεριλαμβάνεται στα στοιχεία μας είναι ενημερωμένη από την υπάρχουσα έρευνα για τη σχετιζόμενη με τον αθλητισμό βία, τις αναπαραστάσεις της τρομοκρατίας από τα Μ.Μ.Ε. και την ευρύτερη κοινωνιολογική θεωρία, όπως συνοψίστηκε στην προηγούμενη ενότητα.

ΑΣΦΑΛΕΙΑ ΚΑΙ ΤΡΟΜΟΚΡΑΤΙΑ ΣΤΟΥΣ ΑΓΩΝΕΣ ΤΟΥ SALT LAKE:
ΑΠΕΙΚΟΝΙΣΕΙΣ, ΘΕΜΑΤΙΚΕΣ ΚΑΙ ΠΛΑΙΣΙΑ ΣΤΑ Μ.Μ.Ε.

[Παρουσίαση της ανάπτυξης της έρευνας]

ΣΥΖΗΤΗΣΗ

Τα θέματα ασφάλειας και η θεωρούμενη απειλή τρομοκρατικών επιθέσεων αποτέλεσαν τις κυρίαρχες διαλεκτικές για τους Αγώνες του Salt Lake που περιγράφηκαν διεξοδικά από τα δυτικά Μ.Μ.Ε. Οργανώσαμε την κάλυψη της ασφάλειας και της τρομοκρατίας στους Αγώνες από τα Μ.Μ.Ε. γύρω από τις εννοιολογικές θεματικές που εισαγάγαμε στην δεύτερη (θεωρητική) ενότητα. Ακολουθώντας τους Goffman, Lenart και Targ, αναλύσαμε τις κατηγορίες της διαλεκτικής των Μ.Μ.Ε. ως επιλεγμένα πολιτισμικά 'πλαίσια'. Αν και παρουσιάζεται κάποιος βαθμός αλληλεπικάλυψης και αλληλεξάρτησης μεταξύ αυτών των πλαισίων, υπάρχει επαρκής εννοιολογική διάκριση, ούτως ώστε μπορέσαμε να ασχοληθούμε με κάθε ένα από αυτά μεμονωμένα.

Το κυρίαρχο πλαίσιο στην διαλεκτική των μέσων επικοινωνίας υπογράμμισε την ικανότητα των Η.Π.Α. να υπερασπίσουν τον εαυτό τους και τους συμμάχους τους. Το πλαίσιο αυτό συνοψίζεται στη φράση: *Η Αμερική είναι δυνατή – Το ασφαλέστερο μέρος στο κόσμο* (America the Strong – The Safest Place in the World). Αν και η ειδησεογραφική κάλυψη της ασφάλειας στους αγώνες του Salt Lake εμφάνιζε σταθερά τις Η.Π.Α. ως δυνατό και υπερήφανο έθνος, ένα εξίσου κυρίαρχο ειδησεογραφικό πλαίσιο οργάνωνε μια εικόνα της Αμερικής ως υπό ανάρρωση θύματος μιας ακατανόητης και άνευ νοήματος βίας. Το πλαίσιο αυτό μπορεί να συνοψισθεί στη φράση: *Η Αμερική ως υπό ανάρρωση θύμα – Τώρα είμαστε μια διαφορετική χώρα* (America as Recovering Victim – We are a Different Country Now). Το τρίτο πλαίσιο που κυριαρχούσε στους απολογισμούς των μαζικών μέσων ενημέρωσης προέβαλε τις προτιμώμενες δυτικές κατασκευές των όρων «τρομοκρατία» και «τρομοκράτης». Ακολουθώντας τη συλλογιστική της σχηματιστι-

κής κοινωνιολογίας (E. Dunning), μπορούμε να πούμε ότι το πλαίσιο αυτό υπογράμμισε την απόσταση μεταξύ (πολιτισμικά) καθιερωμένων (established) και (πολιτισμικά) παρεισάκτων (outsider) ομάδων, και συνοψίζεται στη φράση: *Εχθροί της Πολιτείας – Αυτοί είναι οι Αγώνες μας* (Enemies of the State – These are Our Games).

Στην παρούσα εργασία, η περίπτωση τρομοκρατικών απειλών και τα σχετιζόμενα θέματα ασφάλειας στους Χειμερινούς Ολυμπιακούς Αγώνες του 2002 στην πόλη του Salt Lake, απεικονίζουν το σημείο τομής μεταξύ αθλητισμού και μορφών πολιτικής βίας, η οποία έχει πολύ μικρή σχέση με την αθλητική συμμετοχή καθ'εαυτή. Ως συνέπεια των επιθέσεων της 11ης Σεπτεμβρίου του 2001 στις Ηνωμένες Πολιτείες, οι Αγώνες εισήλθαν σε έναν πολύ ευρύτερο καμβά κοινωνικής, πολιτισμικής και ιδεολογικής διαπάλης. Οι αθλητές και οι θεατές των Αγώνων αντιμετώπιζονταν ως στόχοι της τρομοκρατίας, όχι μόνο για τις ικανότητες τους ως αθλητές ή για τις εθνικές, εθνοτικές ή πολιτικές τους συνάψεις, αλλά επίσης και για την ανάμειξή τους σε μια δημόσια μαζική συνάθροιση που πραγματοποιήθηκε σε αμερικάνικο έδαφος, η οποία προσέλκυσε, όπως τείνουν να κάνουν οι Ολυμπιακές συναντήσεις, κολοσσιαία παγκόσμια ακροατήρια. Οι ανησυχίες για την ασφάλεια των Ολυμπιακών προσομοιάζαν έντονα με τους αμερικάνικους (και στην πραγματικότητα παγκόσμιους) φόβους για την τρομοκρατία και το βαθμό στον οποίο τα συστήματα πολιτικής προστασίας θα μπορούσαν να παραβιαστούν από ξένους επιτιθέμενους. Για αυτούς τους λόγους, τα θέματα Ολυμπιακής ασφάλειας, τα οποία καλύφθηκαν και εξετάστηκαν με προσοχή ευρέως στα δυτικά Μ.Μ.Ε., εξελίχθηκαν σε μια μεταφορά της ικανότητας των δυτικών κοινωνιών να υπερασπιστούν τους κοινωνικούς θεσμούς τους, τις πολιτισμικές τους συνήθειες, τα ιδεολογικά τους συστήματα και, φυσικά, τους πολίτες τους. Για να το πούμε απλά, μια 'ασφαλής' Ολυμπιάδα θα σηματοδοτούσε μια νίκη για εκείνους που είναι ταγμένοι στη μάχη ενάντια στην τρομοκρατία ανά τον κόσμο. Κατά ένα σχετικό τρόπο, όσοι συμμετείχαν στους Χειμερινούς Αγώνες διαμόρφωσαν καινούριες ή αναζωογονημένες εθνικές αλληλεξαρτήσεις και, κατά τη διαδικασία, υπογράμμισαν την κοινωνική θέση των «παρεισάκτων» στον νέο πόλεμο κατά της τρομοκρατίας.

Το επιχείρημά μας είναι ότι ενώ τα Μ.Μ.Ε. δεν δημιούργησαν ούτε τις δημοφιλείς προσεγγίσεις για την 9η/11ου ούτε τις περιστάσεις που εξώθησαν σε άγριες μεθόδους ασφάλειας κατά τους Χειμερινούς Αγώνες του Salt Lake –και οι δύο είχαν ξεκάθαρα σφοδρό αντίκτυπο και επιπλοκές και, για να είμαστε δίκαιοι, τα Μ.Μ.Ε. δεν είχαν άλλη επιλογή από το να τις καλύψουν δημοσιογραφικά– έπαιξαν παρ' όλα αυτά έναν κεντρικό ρόλο στη διαμόρφωση ερμηνειών για θέματα ασφάλειας στους Αγώνες. Προσφέροντας μια σειρά 'πλαισίων' που παρουσίαζαν την αποτελεσματική διαχείριση της ασφάλειας στη διοργάνωση ως συμβόλου για την αμερικανική

ισχύ, αποφασιστικότητα και ηγεμονία, τα Μ.Μ.Ε. συνέβαλαν στην επιβεβαίωση των «καθιερωμένων» τρόπων ανάγνωσης περί τρομοκρατίας και τρομοκρατών και κινητοποίησαν προϋπάρχοντα ρατσιστικά στερεότυπα για «ξένους» ή και «παρείσακτους» πολιτισμούς, εθνικότητες και θρησκείες. Συνεπώς, αυτή η συγκεκριμένη διοργάνωση κατέληξε να συνδεθεί σιωπηρά με την τρέχουσα κατασκευή από τα Μ.Μ.Ε. του νέου πολέμου της Αμερικής ενάντια στην τρομοκρατία. Αποκαλύπτοντας την αλληλεξάρτηση μεταξύ των σπορ και άλλων μορφών κοινωνικής αλληλεπίδρασης, τα δυτικά Μ.Μ.Ε. χρησιμοποίησαν την παγκόσμια δημοτικότητα των Αγώνων ως μέσο για να προωθήσουν ιδεολογία και θέσεις ενάντια στην τρομοκρατία. Τονίζοντας τις διαλεκτικές που διατυπώθηκαν για τους Αγώνες από αθλητές, θεατές, κυβερνητικούς παράγοντες, Ολυμπιακούς εκπροσώπους, και 'απλούς' πολίτες, τα Μ.Μ.Ε. αναπαράστησαν τις ανησυχίες για την ασφάλεια στους Αγώνες (και στην Αμερική) ως ένα θέμα διεθνούς σημασίας.

Επίσης, τα στοιχεία που συλλέξαμε πριν, κατά τη διάρκεια και μετά τους Αγώνες του Salt Lake μας οδηγούν στο συμπέρασμα ότι τα Μ.Μ.Ε. εξακολουθούν να λειτουργούν ως παράγοντες ηθικής αγανάκτησης, όπως υποστήριξε ο Cohen πριν από τριάντα χρόνια περίπου, και είναι κατ'εξοχήν πρόθυμα να χρησιμοποιήσουν κώδικες 'συνεπαγωγικού ρατσισμού' (inferential racism)¹⁴ για να το πετύχουν. Η διαδικασία παραγωγής ειδήσεων αντικατοπτρίζει στην πραγματικότητα ευρύτερες σχέσεις πολιτισμικής, οικονομικής και κοινωνικής ισχύος με ένα σχετικά άκριτο τρόπο. Σε αυτή τη διαδικασία, αθλητικές διοργανώσεις όπως οι Ολυμπιακοί Αγώνες μπορεί να χρησιμοποιηθούν καιροσκοπικά και επωφελώς από πρωτογενείς και δευτερογενείς φορείς ορισμού προβλημάτων.

Τέλος, εάν υπάρχει ένα πράγμα που μπορεί να ειπωθεί για τις υπάρχουσες έρευνες πάνω στην αθλητική βία, είναι ότι οι κοινωνιολόγοι αντιλαμβάνονται μάλλον στενά την έννοια της επιθετικότητας και της σχετιζόμενης με τον αθλητισμό βίας. Εφ' όσον θέλουμε να αντιληφθούμε όλο το εύρος της σχετιζόμενης με τον αθλητισμό βίας και την πολυεπίπεδη σχέση της εντός και εκτός της αθλητικής διαδικασίας, πρέπει να ξεκινήσουμε αναγνωρίζοντας ότι η βία δεν περιορίζεται στην σφαίρα των υποπολιτισμών των επαγγελματιών αθλητών και των οπαδών τους. Με την αξιοσημείωτη εξαίρεση της έρευνας για τον χουλιγκανισμό στο ποδόσφαιρο, οι κοινωνιολόγοι των σπορ έχουν γενικά αγνοήσει εκείνες της μορφές βίας που συμβαίνουν εκτός γηπέδων, ή εκείνες που δεν συνδέονται ευθέως με τη δράση εντός γηπέδων. Ακολουθώντας την εννοιολογικοποίηση του Young για τη σχετιζόμενη με τον αθλητισμό βία, υποστηρίζουμε ότι οι κοινωνιολόγοι θα έπρεπε να εξετάσουν τις διασυνδέσεις μεταξύ σχετιζόμενης με τον αθλητισμό βίας και επιθετικών μορφών συμπεριφοράς σε άλλες κοινωνικές σφαίρες προκειμένου να κατανοήσουν τις αλληλουχίες συσχέτισης της κοινωνικής δράσης που ενισχύουν περιπτώσεις επαπειλούμενων ή

πραγματικών βίαιων πράξεων συνδεδεμένων με τον αθλητισμό, και πώς αυτές κατασκευάζονται κοινωνικά από διάφορα ακροατήρια. Μια εξέταση του ρόλου των Μ.Μ.Ε. ως προς τη διαμεσοποίηση και υποστήριξη της λειτουργίας αυτών των διασυνδέσεων είναι ζωτικής σημασίας. Με αυτό δεν υποστηρίζουμε ότι δεν υφίστανται υπαρκτές εμπειρικές περιπτώσεις όπου βλέπουμε πώς 'εξωτερικές' κοινωνικές συγκρούσεις εγγράφονται σε σενάρια βίας σχετιζόμενης με τον αθλητισμό, και πώς αυτές οι συγκρούσεις διαμορφώνονται λεκτικά μέσω των Μ.Μ.Ε. Παρ' όλα αυτά όμως, η άποψή μας είναι ότι οι κοινωνιολόγοι των σπορ θα μπορούσαν να επωφεληθούν πραγματοποιώντας περαιτέρω έρευνα σχετικά με τους διάφορους τρόπους και πλαίσια εντός των οποίων τέτοιες διασυνδέσεις δημιουργούνται και επιβιώνουν.

Μετάφραση: Αλέξανδρος Μπίστης

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

3. Young, K., "Sport and Violence", στο *Handbook of Sports Studies*, J. Coakley και E. Dunning, eds. (Λονδίνο: Sage, 2000) και Young, K., "Toward A More Inclusive Sociology of Sports-Related Violence", αδημοσίευτη εργασία για το *North American Society for the Sociology of Sport*, San Antonio, Texas, 2001, 31 Οκτωβρίου-4 Νοεμβρίου.
4. McDougall, C., *Interpretative Reporting* (Νέα Υόρκη: MacMillan, 1978).
5. Knight, G., "News and Ideology", *Canadian Journal of Communication*, τεύχος 8, No. 4, σελ. 15-41.
6. Hall, S., Critcher, C., Jefferson, T., Clarke, J. και Roberts, B., *Policing the Crisis: Mugging, the State and Law and Order* (Λονδίνο: MacMillan, 1978).
7. Cohen, S., *Folk Devils and Moral Panics: The Creation of the Mods and Rockers* (St. Albans, UK: Paladin, 1973).
8. Goffman, E., *Frame Analysis* (Καίμπριτζ: Harvard University Press, 1974).
9. Dobkin, B., "Paper Tigers and Video Postcards: The Rhetorical Dimensions of Narrative Form in ABC News Coverage of Terrorism", *Western Journal of Communication*, Τεύχος 56, No.2, 1992, σελ. 143 - 160 και Steuter, E., "Understanding the Media/Terrorism Relationship: An Analysis of Ideology and the News in Time Magazine", *Political Communication and Persuasion*, Τεύχος 7, No. 4, 1990, σελ. 257 - 258.
10. Williams, R., *Marxism and Literature* (Οξφόρδη: Oxford University Press, 1977).
11. Lenart, S., και Targ, H., "The Media War Against Nicaragua", *Peace Review*, Τεύχος 7, No. 3 - 4, 1995, σελ. 347 - 353.
12. Iyengar, S., "Framing Responsibility for Political Issues", *The Annals of the American Academy of Political and Social Science*, Τεύχος 546, 1996, σελ. 59 - 70.
13. Kamalipour, Y., "The TV Terrorist: Media Images of Middle Easterners", *Global Dialogue*, Τεύχος 2, 4, 200, σελ. 89 - 96.
14. Giltin, T., *The Twilight of Common Dreams: Why America is Wracked with Culture Wars* (Νέα Υόρκη: Henry Holt and Company, 1996).